

finde, at den var meget forskjellig fra, hvad der her påtænkes, og at man derfor godt kan forstaa, at der var Grunde tilstede der, som maatte lede til, at man betragtede Proven som foreløbig mislykket, uden at det kan finde nogen Anvendelse paa vore Forhold. Jeg skal derhos minde om, hvad der vel ikke er ubekjendt, at man i vort Naboland Norge er kommen ind paa den samme Retning, og at man der paa et meget grundige Underøgelser i alle Retninger — saa grundige, som de nogen sinde kunne forlanges — og Indhentning af Oplysninger fra alle Kanter om, hvorvidt en saadan Deling kunde finde Sted som den, der her er foreslaaet, har besluttet sig til denne Tvedeling. Kun har det ogsaa der vist sig, at man har havt Vanskeligheder overfor Lovgivningsmagten, som ogsaa der erkjendtes at maatte træde til; Forhandlingerne med den ledede der til betydelige, ja meget væsentlige og indgivende Modifikationer i de Resultater, hvortil man ved den foreløbige Underøgelse var kommen. Sagen er nu for vort Bedkommende den, at saaledes som Lovforslaget fra først af er blevet forelagt, gaar det ud paa, at Tvedelingen skal gennemføres i det Hele og fuldstændig, saaledes at der ikke bliver nogen Skole, som ikke paavirkes af Loven og ligefrem kommer til at gaa ind under Grundtanken, hvorpaa det hviler, nemlig Delingen. Dette er Sagen. Men det er nu — for at vende tilbage til, hvad jeg nys bemærkede — uheldigt, at sammenligne det nu foreliggende Forhold med, hvad der passerede her i 1845. Forholdene ere nemlig virkelig i enhver Retning yderst forskjellige. I 1845 havde man Universitetsdirektionen og mange andre forskjellige Ting, som man nu ikke har, medens man til Gjenjæld var fri for adskillige Ting, som nu ere tilstede, og som kunne fremkalde store Vanskeligheder. Dengang kunde man derfor indrette sig saaledes, at man tog Bestemmelse om først at indrette en Prøve ved et Par af Skolerne, idet man saa overlod det til senere Overveelse, ligeledes gennem Direktionen — skjønt det rigtignok i Virkeligheden ikke blev Direktionen, men paa Grund af de indtraadte Forandringer en anden Autoritet — ad administrativt Bei-

at gaa videre i saa Henseende. Saalænge man var saaledes stillet, kunde det maasse være hensigtsmæssigt og tilraadeligt at gaa den omtalte Vej. Men det er det paa ingen Maade, naar man staar overfor en Situation som den, hvori vi nu befinde os. Da kan man ganske sikkert vel føle Opfordring til paa en Gang at slaa ind paa en bestemt Vej, uden at man derfor, som det erede Medlem gjen-tagende forudsatte, om Kultusministeren, netop er i den 1ige overbevist om Fortræffeligheden heraf. Det er jeg ikke. Man maa overhovedet ikke bruge Hyperboler. Derfor vi ikke fik Andet vedtaget her i Rigsdagen end det, om hvis Fortræffelighed Ministrene vare overbeviste, saa vilde Udbyttet blive forholdsvis saare ringe. Det er altsaa ingenlunde det, der kan være Meningen. Derimod har jeg ganske vist den Overbevisning, at man, som Sagen nu i dens Helhed foreligger, vil ved at gaa den af mig foreslaaede Vej kunne udrette noget Godt. Og jeg har dernæst den Tro, at det, hvis mit Forslag nu kunde gaa igjennem i den lovgivende Forsamling uden i nogen væsentligere Grad at blive omdannet, vilde være en stor Fordel. Jeg har nemlig en vis, som det forekommer mig, ganske naturlig og begrundet Frygt for, at netop en saadan Sag som denne ved at trækkes ud i længere Tid og ved atter og atter at blive gjort til Gjenstand for Behandling i de lovgivende Forsamlinger ikke vinder, men taber. Sagen maa vel af forskjellige Grunde siges at være udsat herfor, blandt Andet ogsaa fordi der jo utvivlsomt til enhver Tid vil være meget forskellige Meninger om det Rigtige enten i den ene eller den anden af de Bestemmelser, som der er Tale om. Om man ogsaa hørte alle mulige Autoriteter og Enhver, der havde noget Kjendskab til nogensomhelst Del af, hvad der vedrører dette Lovforslag, saa kan man dog være fast overbevist om, at man alligevel ikke vilde komme til Noget, uden at der vilde høres meget stærke Stemmer fra den ene eller fra den anden Side om, at det var noget Forkert, og at det var Noget, hvormed man virkede forværreligt, og saa fremdeles. Man behøver altsaa just ikke engang, for at ønske Sagen tilendebragt nu, at se hen til